

ПОДВОДНИ АРХЕОЛОГ ДАРКО КОВАЧЕВИЋ ПОЗИВА СТРУЧЊАКЕ У ОБЛАСТИ ИСТРАЖИВАЊА И ЗАШТИТЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА
ДА УДРУЖЕ СНАГЕ У МЕЂУНАРОДНОЈ ТУРИСТИЧКОЈ ВАЛОРИЗАЦИЈИ НАСЉЕЂА ЦРНЕ ГОРЕ

Да науче како да упакују и продају културни производ

■ Неопходно је креирање једне одрживе, озбиљне институције уопште за културну баштину Црне Горе, која ће да се бави само истраживањима при Универзитету и једна институција при Министарству културе, која треба да „прода“ тај продукт истраживања

Културна баштина, било под водом или на земљи, мора да се валоризује и да држава почне да убира бенефите од тога и онда самим тим ствара се финансијски ефекат за истраживаче, који ће имати за рад средства, добијена од свог производа, сматра **Дарко Ковачевић**, археолог подводне археологије, који тренутно ради за Малтешку националну агенцију за менаџмент културне баштине, гдје води сектор за Подводну културну баштину и предаје на Универзитету Малте на Програму за подводну археологију. Претходно је учествовао у разним истраживањима: почео је на Тасосу у Грчкој, послје тога је отишао за Сирију, Египат, Либан, Израел, Турску, Хрватску и Малту. Подсећа да је за вријеме Југославије наука била конзумирана и произвођена у оквиру те државе, те да је по распаду државе наука постала провинција и не конзумира се. Истотни дио региона још увијек је „зачараном кругу предрасуда према глобалној научној сцени“.

Црна Гора богата је археолошким локалитетима - прва и основна је Дукља, која изгледа као локалитети у Сирији - необилежено, без икаквог наплаћивања улазница, без „визитор центра“ за посетиоце, без водича, најстарији локалитет који није валоризован на прави начин. Котор је довољно афирмисан и на међународном нивоу, Стари Бар, локалитете у рејону Паштровића, који су сви високог квалитета, Црвена стијена, један од најактуелнијих локалитета, али уопште није валоризован, бројни локалитети на сјеверу, наводи археолог.

Дарко Ковачевић, подводни археолог у Котору

—Овдје имамо јако пуно написаних мастер планова, стратегија, које су ми прошле кроз руке - „coru-paste“, баснословно плаћене у поређењу са цијенама колико се плаћају у Европи, а резултати нису толико видљиви. Скептичан сам према том старом приступу, више волим да се ствари одмах ураде, кад имамо производ, када пошаљемо троје људи на једну конференцију у Париз, или у Берлин, Атину, и они представљају тамо Црну Гору, онда можемо да кажемо да је наша наука дошла до ин-

тернационалног степена, каже Ковачевић за „Дан“ и додаје да у Црној Гори постоје капацитети, има људи који су обучени, који знају да се баве тим послом. Непријатно је био изненађен када је на интернационалној конференцији на Кипру гледао како археолози са Универзитета у Варшави представљају црногорску културну баштину - двије Пољакиње, студенткиње, описују амфоре из Рисна, као да нема нико из Црне Горе, иако пројекат археолошких ископавања на Царинама номинално води институција

из Црне Горе.

—Постоје они који имају докторате из области подводне археологије, који раде и за националне институције, али је систем и концепт свега тога одсутан, и наравно одсуство фондова је оно од чега увијек „пати“ овдје на Балкану, када се ради о науци. Неопходно је креирање једне одрживе, озбиљне институције уопште за културну баштину Црне Горе, која ће да се бави само истраживањима при Универзитету и једна институција при Министарству

културе, која треба да „прода“ тај продукт истраживања, то на крају мора да се уновчи, истиче Ковачевић, који је ангажован у пројекту „Заштита подводног наслеђа кроз дигитализацију и валоризацију као нови облик туристичке понуде“ - WRECK\$4ALL (eng. Protecting underwater heritage through its digitalization and valorisation as a novel touristic offer), који спроводи Поморски факултет у Котору, Раде на осмишљавању регионално смислене приче која је прекогранично компатибилна, најјерватније ће то бити олупине бродова из Првог и Другог свјетског рата, и можда чак и нека антика. Партнери су им Туристичка Заједница Херцеговачко-неретванског кантона, Поморски факултет Свеучилишта у Сплиту и Хрватски поморски музеј Сплит, као и Туристичка организација Бар, што је прилика да представе неке од „бисера“ подводне културне баштине Бара.

—Циљ пројекта WRECK\$4ALL је производња-тест туристичког производа, базираног на културној баштини, гдје ћемо покушати да издвојимо неколико интересантних локација, да их произведемо у 3Д и у виртуелној реалности, али затим и да представимо неки модел менаџмента и да га тестирамо и да се надамо да ће неко од доносила одлука на вишим нивоима промислити мало о томе и пожељно да то имплементирамо национално, или бар да дамо значај подморју и подморској културној и природној баштини, да почнемо да промовишемо интернационално, да представимо Црну Гору као земљу која дефинитивно брине о свом подморју и о својој културној баштини, каже Ковачевић и додаје да регионалном нивоу планирано да се предложи најбољи модел за представљање дестинацијског менаџмента и подводног културног наслеђа, који ће обезбиједити конкурентност ронилачко-туристичких дестинација Црне Горе, Хрватске и Босне и Херцеговине.

—Надам се да ћемо кроз овај пројекат, кроз умрежавање и упознавање, зближавање тих људи, доћи до једне институционалне синергије, гдје неће рећемо Центар за археологију радити независно од неке друге установе сличне активности, већ ће те институције удруживати своје капацитете и ресурсе да би дошли до резултата. Највише бих волио када би ти резултати коначно били презентовани интернационално, поручује Ковачевић.

М.Д.Поповић

Рођење неопходно да би се разгледале олупине у мору

” Црна Гора богата је археолошким локалитетима

Експонати на дну мора

Подморско наслеђе још увијек недоступно заинтересованима